

EKONOMİ POLİTİK

A. Erinç Yeldan,
Kadir Has Üniversitesi
erinc.yeldan@khas.edu.tr

22 Eylül 2021

2021 ve 2022’de Büyüme, Tahminler, Gerçekler

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) örgütünün tüm gelişmekte olan ülkeler ve kalkınma iktisadı araştırmacıları tarafından merakla izlenene [Ticaret ve Kalkınma Raporu \(Trade and Development Report\) 2021](#) yayınlandı. UNCTAD, 2021 için dünya ekonomisinin 2021’de %5.3 büyüyeceğini öngörmekte. Bu büyüme, ikinci dünya savaşından bu yana küresel ekonomide yaşanacak en hızlı büyüme temposu anlamında. Bu “başarımın” ardında, kuşkusuz, hepimizin yakından bildiği aritmetiksel hesaplar (ünlü *baz etkisi*) ve Covid krizine karşı geliştirilen olağan dışı parasal genişleme tedbirlerinin kısa dönemdeki konjonktürel etkisi yatıyor.

Ve ne var ki, 2022’de bu temponun gücünü yitireceği de UNCTAD araştırmacılarının öngörülerinde arasında. 2022’de dünya ekonomisi için beklenen büyüme oranı %3.6. Bu oran, uzun dönemde küresel ekonominin gösterdiği ortalama trend değeri olan %3.7’nin hemen altında; ve rakamsal konuşmak gerekirse, 2020’den bu yana dünya gelirler toplamında 13 trilyon dolarlık bir kayıp anlamına geliyor.

UNCTAD çalışmasının bir izdüşümü, bu hafta başında OECD tarafından yayınlandı. OECD “*Toparlanmayı Korumak*” başlığı altında sunduğu [OECD Economic Outlook, Interim Report](#) çalışmasında dünya ekonomisindeki büyüme tahminini çok daha yükseğe, %5.7’ye çekiyor, ancak 2022 için benzer biçimde genel bir yavaşlama öngörüordu: %4.5.

Her iki Rapor da, büyüme sürecinin eşitsiz ve gelişmekte olan ülkelerin aleyhine çalışan bir küresel olgu olacağını vurgulamaktalar. UNCTAD uzmanları, 2009’un finansal krizinden bu yana gelişmiş ülkeler merkez bankalarının kendi ülkelerde 25 trilyon dolara varan bir mali destek sağlarken, bunun gelişmekte olan Güney ekonomilerinde söz konusu olmadığını ve söz konusu ülkelerde 2010’lu yılların deflasyon, umutsuzluk, yapısal işsizlik ile betimlenen bir kayıp on-yıl anlamına geldiğini paylaşıyorlar. Buna göre, 2025’e değin az gelişmiş dünyanın gelir kayıpları 12 trilyon dolar düzeyinde sürüyor olacak; dünya ekonomisi de bir bütün olarak 2016-2019 döneminin gelir düzeyine ancak 2030 yılından sonra ulaşabilecek. Bu öngörünün ardında, 2009 krizi sonrasında küresel ekonominin aslında zaten *büyük durgunluk great recession* diye adlandırılan düşük ücretler, düşük karlar, düşük yatırımlar, düşük üretkenlik kazanımları... (herşeyin deflasyonist –düşük) olduğu bir ortama sürüklenmesi yatmaktaydı. Nitekim, 2009 küresel finans krizi ardındaki on yıl boyunca, Covid krizi patlak verene değin, küresel ekonominin ortalama büyüme hızı 1945’ten bu yana en düşük düzeyde seyretmekteydi.

Bu tespitin altında çok sayıda gerçek yatıyor. Ancak, döneme damgasını vuran ana olgular, küresel ekonomide finansal rantın öncelik kazanması ve buna bağlı olarak tüm dünya ekonomilerinin giderek daha oynak, daha istikrarsız, dalgalanmalara ve krizlere daha açık bir

konuma sürüklenmesi; ulus-ötesi dev tekellerin dünya mal ve hizmet piyasalarındaki tahakkümlerinin artması; ücretli gelirlerinin bastırılması; ve borçlanmanın çılgın bir tempoda yükselmesi olarak gözleniyor.

Türkiye İçin Büyüme Öngörülleri

Sözü Türkiye'ye getirir isek...

UNCTAD Raporunda Türkiye'nin 2021 için beklenen büyüme %3.9 olarak görülmekte. OECD'nin daha güncel verisi ise 2021 büyümesini %8.4 ile yüksek bir oran olarak öngörmekte.

Ancak her iki çalışmada da bu "yüksek" büyümenin sürdürülemeyeceği ve 2022'de Türkiye ekonomisinin büyüme patikasının OECD'ye göre %3.1 ile dünya ortalamasının gerisine düşeceği; UNCTAD'a göre de dünya ekonomisi ortalamasını ancak tutturabileceği öngörülmekte.

Türkiye için büyüme beklentisinin bir saman alevi gibi, bir parlayıp bir sönmemesinin ardındaki nedenleri çok yakından biliyoruz. Kredi borçlanmasına ve iç talebin borçla körüklendirilmesine dayalı büyüme hamleleri orta uzun dönemde istikrarsızlık ve daha yüksek enflasyon yaratmaktan başka bir sonuç yaratmıyor.

2021 ve 2022 Üzerine Büyüme Tahminleri		
<i>UNCTAD Trade and Development Report</i>		
	2021	2022
Dünya	5.3	3.6
Asya	5.9	4.7
Gelişmekte Olan Ülkeler	6.2	4.7
<i>Türkiye</i>	3.9	3.6
<i>OECD Economic Outlook, Interim Report</i>		
	2021	2022
Dünya	5.7	4.5
G20	6.1	4.8
<i>Türkiye</i>	8.4	3.1